

POLSCY UCHODŹCY W TANZANII W LATACH 1942-1952

POLISH REFUGEES IN TANZANIA IN 1942-1952

W latach 1942-1952 ok. 20 tys. polskich uchodźców znalazło schronienie w Afryce Wschodniej i Południowej, na terenach obecnych: Tanzanii, Ugandy, Kenii, Zambii, Zimbabwe, RPA. W Tanganicy (dzisiejsza Tanzania) istniało kilka polskich osiedli. Przykładowo, pod koniec 1944 r. przebywało w nich łącznie ponad 6,5 tys. Polaków. Wszyscy polscy uchodźcy trafili do Afryki w wyniku tragicznych wydarzeń II wojny światowej.

Polska we wrześniu 1939 r. została zaatakowana i podzielona przez dwóch okupantów: Niemcy i Rosję Sowiecką (Związek Sowiecki, ZSRS). Rozpoczęła się II wojna światowa. W latach 1940-1941 Sowieci deportowali z zajętych przez siebie terenów setki tysięcy Polaków – w głąb ZSRS, głównie do obwodu archangielskiego, na Syberię i obszar dzisiejszego Kazachstanu. Mróz, mordercza praca, głód, strach, upodlenie, choroby, śmierć – były codziennością polskich zesłańców, w tym dzieci. Ich sytuacja zmieniła się jednak w 1941 r., kiedy doszło do wojny między Niemcami a Rosją Sowiecką. Jej następstwem było podpisanie polsko-sowieckiego układu, dzięki któremu na południu ZSRS rozpoczęto tworzenie armii polskiej, złożonej z zesłańców, a polska ludność została objęta „amnestią”.

Części Polaków udało się opuścić Rosję Sowiecką. Do Iranu dotarło ok. 80 tys. polskich żołnierzy i ok. 40 tys. cywilów. Żołnierze, po odbyciu szkolenia na Bliskim Wschodzie, walczyli przeciwko Niemcom na froncie włoskim. Natomiast polska ludność cywilna na podstawie umów międzynarodowych znalazła schronienie na terytorium Egiptu, Indii, Meksyku, Nowej Zelandii, Palestyny. Najwięcej cywilów trafiło do Afryki Wschodniej i Południowej. Po tragedii życia na zesłaniu w Związku Sowieckim, w Afryce życie polskich uchodźców powoli wracało do normalności. Rozwijało się tam polskie szkolnictwo, kultura, religia, prężnie działało harcerstwo. Na przełomie lat 40. i 50. XX w. Polacy opuścili Afrykę. Mimo wielkiej tęsknoty za Ojczyzną tylko część z nich wyjechała do Polski. Inni osiedlili się w Wielkiej Brytanii, Australii, Kanadzie, USA i innych krajach.

Between 1942 and 1952, approximately 20,000 Polish refugees found shelter in East and Southern Africa, in the areas of today: Tanzania, Uganda, Kenya, Zambia, Zimbabwe, South Africa. There were several Polish settlements in Tanganyika (today's Tanzania). For example, at the end of 1944, there were over 6,500 people in them. All Polish refugees ended up in Africa as a result of the tragic events of the World War II.

World War II began in September 1939 when Poland was attacked and divided by two occupiers: Germany and Soviet Russia (Soviet Union, USSR). Between 1940 and 1941 the Soviets deported hundreds of thousands of Poles from the occupied territories to the depths of USSR, mainly to the Arkhangelsk Oblast, to Siberia and the area of present day Kazakhstan. Frost, murderous labour, hunger, fear, degradation, disease and death were the reality of everyday life of Polish deportees, including children. However, their situation changed in 1941, when the war between Germany and Soviet Union started. Its consequence was the signing of the Polish-Soviet pact according to which the Polish army composed of exiles was being formed in the south of the USSR and the Polish population was covered by the "amnesty".

Some Poles managed to leave Soviet Union. Around 80,000 Polish soldiers and 40,000 civilians reached Iran. After being trained in the Middle East, the soldiers fought against the Germans on the Italian front. On the other hand, the Polish civilian population, on the basis of international agreements, found refuge in Egypt, India, Mexico, New Zealand and Palestine. Most of the civilians came to East and Southern Africa. After the tragedy of life in exile in the Soviet Union, the lives of Polish refugees slowly returned to normal in Africa. Polish education, culture and religion developed there. The scouting movement was also active. At the turn of the 1940s and 1950s, Poles left Africa. Despite the great longing for their homeland, only some of them went back to Poland. Others settled in Great Britain, Australia, Canada, the USA and other countries.

Kwiaty kwitły. Słońce świeciło. Było pięknie, kolorowo, ciepło. Po Rosji wydawało mi się, że tak wygląda niebo. To był raj na ziemi i dlatego do tej Afryki człowiek w swoich myślach wraca. Dziwna rzecz, że wszyscy, którzy byli w Afryce – czy starzy, czy młodzi, czy dzieci – Afrykę wspominają jako najlepszy czas ich życia.

Krystyna Serafin-Pryjomko (Tengeru)

The flowers were blooming. The sun was shining. It was beautiful, colourful and warm. After Russia, it seemed to me that this is what heaven looks like. It was a paradise on Earth and that is why man comes back to this Africa in his thoughts. The strange thing is that everyone who has been to Africa - whether old or young or children - remembers Africa as the best time of their lives.

Krystyna Serafin-Pryjomko (Tengeru)

Mieszkańcy polskiego osiedla Tengeru, Tanganika, lata 40. XX w.
Inhabitants of the Polish settlement of Tengeru, Tanganyika, 1940s.

Zjazd Klubu pod Baobabem, zrzeszającego Polaków, którzy w czasie II wojny światowej zostali wywiezieni w głąb ZSRS, a następnie mieszkali w polskich osiedlach w Afryce, Krzeszów, Polska, 2013 r.

Congress of the Club under Baobab, bringing together Poles who were during World War II exiled into the USSR, and then lived in Polish settlements in Africa, Krzeszów, Poland, 2013.